

Tytuł projektu: Zmiana zachowań zdrowotnych w czasie pandemii COVID-19: nawyki mycia rąk
Kierownik projektu: Aleksandra Łuszczynska

Cele projektu

W marcu 2020 Światowa Organizacja Zdrowia (World Health Organization, WHO, 2020) i amerykańskie Centrum Kontroli i Prewencji Chorób (US Centers for Disease Control and Prevention; CDC, 2020) opublikowały wskazania dotyczące tego, jak zabezpieczać się przed zachorowaniem na COVID-19. Badania prowadzone jeszcze przed wydaniem tych wskazań świadczą, iż w obliczu pandemii COVID-19 ludzie zaczęli zmieniać swoje zachowania zdrowotne, w tym około 44% dorosłych zaczęło częściej myć ręce (Abacus Data Bulletin, marzec 2020). Co ważne, mycie rąk chroni przed infekcją, jeśli stosowane jest w określonych sytuacjach: przed jedzeniem, przed, w trakcie i po przygotowywaniu posiłków; podczas opieki nad osobami chorymi; po kasłaniu lub kichaniu; po zajmowaniu się zwierzętami; po korzystaniu z toalety; kiedy ręce są widocznie brudne (WHO, 2020; CDC, 2020). Niestety, dotychczasowe badania koncentrują się głównie na częstotliwości mycia rąk, a pomijają to, w jakim kontekście/ sytuacji ręce są myte. Jest również niejasne to, czy (i jak) zachowania związane z myciem rąk zmieniają się, zależne od zmian w liczbie zachorowań i zmian w śmiertelności związanej z COVID-19 w danym kraju. Posługując się myciem rąk jako przykładem zachowania prewencyjnego, ten projekt ma na celu uzyskanie wglądu w złożone procesy zmiany zachowań w czasie pandemii COVID-19. W szczególności, chcemy dostarczyć wiedzy w następujących obszarach:

1. Jakie są poziomy przestrzegania wskazań dotyczących mycia rąk, zależne od zmian w liczbie zachorowań i zmian w śmiertelności związanej z COVID-19 w danym kraju?
2. Czy lęk, spostrzeganie ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2 oraz przekonania dotyczące tego czy mycie rąk jest efektywne pozwalają przewidzieć zmiany w zachowaniach związanych z myciem rąk? Czy i jak relacje między emocjami, przekonaniami i zachowaniami fluktuują, zależne od zmian w liczbie zachorowań i zmian w śmiertelności związanej z COVID-19 w danym kraju?
3. Można się spodziewać, że przestrzeganie zaleceń dotyczących mycia rąk spadnie, wraz ze spadkiem zachorowań i śmiertelności związanej z COVID-19. W proponowanym projekcie zbadamy, czy emocje i przekonania (z teorii motywacji do ochrony oraz z procesualnego modelu zmiany zachowania) będą pozwalały wyjaśnić: występowanie punktów zwrotnych dla zmiany zachowania, powrót do starych nawyków, a także utrzymywanie przestrzegania wskazań dotyczących mycia rąk.

Metoda

Dane zbierane będą dwukrotnie (odstęp między pomiarami wynosić będzie 1 miesiąc). Zbadane zostaną osoby dorosłe z populacji ogólnej, mieszkające w co najmniej 10 krajach, w tym np. z Polski, Niemiec, Portugalii, Szwajcarii, Francji, Rumunii, Izraela, Gambii, Kanady, Chin, Malezji, Singapuru i Australii. Co najmniej 4000 uczestników badania wypełni kwestionariusze, przesłane za pomocą portalu internetowego. Wykorzystane zostaną kwestionariusze psychologiczne do pomiaru emocji (lęk) i przekonań (zawartych w teorii motywacji do ochrony oraz w procesualnym modelu zmiany zachowania), a także dane WHO dotyczące trendów w zachorowalności i śmiertelności związanej z COVID-19.

Wpływ spodziewanych rezultatów

Przestrzeganie zaleceń związanych z myciem rąk jest niskie w populacji ogólnej, a istniejące interwencje promujące zmianę tego zachowania przynoszą małe efekty. Potrzebna jest zmiana w podejściu do wyjaśniania zachowań, która umożliwi tworzenie nowych, bardziej efektywnych interwencji promujących mycie rąk. Pandemia COVID-19 zadziałała jako bodziec sprzyjający wzrostowi przestrzegania zaleceń, ale można spodziewać że ten wzrost będzie krótkotrwały i nastąpi powrót do starych nawyków, co przyczyni się do wzrostu infekcji. Proponowane badania pozwolą wyjaśnić trendy w zachowaniach prewencyjnych (mycie rąk), w zależności od zmian w liczbie zachorowań i zmian w śmiertelności związanej z COVID-19. Porównamy dane z co najmniej 10 krajów. Zidentyfikujemy modyfikowalne czynniki psychologiczne, najsilniej związane z regularnym przestrzeganiem zaleceń i ograniczaniem nawrotów do starych nawyków. Podsumowując, projekt pozwoli na stworzenie bogatej bazy danych, zebranych wśród ponad 4000 mieszkańców np. takich krajów jak Polska, Niemcy, Portugalia, Szwajcaria, Włochy, Francja, Rumunia, Izrael, Gambia, Chiny, Malezja, Singapur i Australii. Pozyskamy nową wiedzę dotyczącą kompleksowych procesów zmiany zachowań prewencyjnych podczas pandemii COVID-19.